

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Kolmapäeval, 25. juunil 1975

Nr. 47 (4037)

17. aastakäik

Raske õnnetus noore eesti ralli-juhiga

Jämtlandi autoralli puhul treeningule sõitvat kaht noort autosportlast tabas Södertäljest läände suunduval autostraadil E-3 Läggesta kohal raske õnnetus: nende tuliuisu võistlusauto Opel Manta libises äkki üle eraldusriba vastassuunda minevasse liiklusesse, põrgates kokku suure furgoonautoga.

Ralliauto purunes, selle 30-aastane rootslasest juht sai silmapilkselt surma kuna kaasa sõitev noor eesti rallisportlane, 26-aastane Toomas Simson sai raskeid vigastusi.

Ta toimetati Södertälje haiglasse. Uus ralliauto kuulub temale.

Rallisportlased olid saanud loa sõita ajutise numbriga

Kungsöri, kus ootasid ees korralised numbrilaadid.

Kuna tegemist oli väga heade ja vilunud juhtidega, siis on õnnetuse teke praeguses staadiumis täielik mõistatus.

Automagistraal on uus ja hea, samuti oli õnnetuspäeval ilm ilus. On muidugi võimalik, et ralliautol võis ootamatult tekkida mingi tehniline rike.

BALTI AKTIIVSUS KOORDINEERIMISEL MAAILMA ULATUSES

NEW YORK (VES) - Ulatuslikumaid nõupidamisi ja kolme balti rahvusgrupi ülemaailmses koostöös olulisemaid konverentse toimus 6.-8. juunini Upsala kolledzhis Balti Maailmanõukogu juhatusel korraldatuna. Kolm päeva kestnud koosolekuil arutati suure põhjalikkusega kolme rahvusgrupi välisvõitlusliku ala küsimusi ja tehti otsusi, mis mitte ükski ei tugveda senist kolme rahvusgrupi koostööd ülemaailmses ulatuses, vaid koordineerib tulevikus võimalikult kõiki samme, neid ühtlustades selleks, et need kujuneks tulemuslikult ulatuslikemateks.

Selles ühises võitluses meie päritolumaade vabaduse taastamiseks, mille koordineerimiseks kindel alus pandi Balti Maailmanõukogu asutamiseks kaks aastat tagasi, astuti konverentsiga suur samm edasi, mis muudab balti rahvusgruppide ühisrinde lääne hemisfääris mitmekordselt tugevamaks.

Konverentsist võtsid osa kolme balti rahvusgrupi ülemaailmsed keskused, USA ja Kanada kolme rahvusgrupi keskorganisatsioonide ning teiste org-ide esindajad. Eesti rahvusgruppi esindasid U. E. Kesknõukogu poolt I. Pleer, H. Raudsepp, J. Simonson ja dr. E. Rubel, Ühendatud Balti Ameerika Komiteed Washingtonis esimees M. Kari, Vabadusvõitlejate Ühingute Liitu G. Buschmann, Batuni ja UBA-d esimees Mari Linna-
maa ja Jutta Virkmaa ning pühapäeval ka V. Vinkman, Kanada Eesti Kesknõukogu L. Leivat ja J. Kahar, EAK-d A. Ruubas ja veel esindajad Baltimore-Washingtonist. Samaselt olid esindatud ka lätlasted ja leedulased, kellede delegatsioonid olid veelgi suuremad, mis kokku konverentsist osavõtjate arvu tõstis ligi 60-ni. Et koosolekud toimusid kella 9 homm. kuni hiliste õhtutundideni, kasutasid delegaadid söömiseks Upsala kolledži üliõpilaselamuid.

Nõupidamised algasid reedel Balti vabariikide esindajate ja Balti Maailmanõukogu juhatusel nõupidamisega, milleks kohale olid sõitnud E.V. esindaja USA-s E. Jaakson, charge d'affaires V. Tomson Läti saatkonnast Washingtonist ja Leedu peakonsul A. Simutis N. Yorgist meil on

käia kuni Balti vabariikide vabadus on saavutatud.

Sellele sissejuhatavale ja suunavale osale järgnesid U. Grava juhatamisel aruanded kolmelt rahvusgrupilt, mis käsitsid nende organiseerimissüsteemi ja koostööd teiste balti rahvusgruppidega. Eestiaste poolt esitas selle

ERKU esimees I. Pleer, käsitles lähemalt eesti rahvusgrupi organiseerimisviise ja välisvõitlust, mille koordineerijaks U. E. Kesknõukogu, andes ühtlasi ülevaate selle struktuurist.

Kirjalikult olid esitatud aruanded Balti Nõukogu Järglk. 7

Rahvamassid saatsid ära Paul Kerese

Eesti rahvas avaldas oma viimast austust Paul Keresele kui eesti kõigi aegade kunisaimale maletajale ja eesti rahva tutvustajale välismaailmas sellega, et peaaegu kogu Tallinn tuli tema leinarongi palistama lõputulis spaleerides, samuti käisid tema kiristu juurest mööda Estonia konsertdisaalis arvutud eestlased.

Matusetalitus oli ametlik ja kadunud suurmaletaja populaarsust nausisid ka okupatsioonivõimude esindajad, kelle tipud olid matusetalituse ajal kiristu juures auvalves, vaheldudes paljude organisatsioonide ja asutuste esindajatega.

Järelehüüded partei poolt

tulid ministritenõukogu abiesimehelt Greenilt, kes nimetas kadunud "nõukogude malekooli üheks väärtisemaks esindajaks" (kuigi Paul Kerese suurmeisteriks tuleb toimus Eesti iseseisvuse ajal ja ilma mingi "nõukogude koolita") ja kommunistliku partei kultuuriosakonna esindajalt Uttilt.

Male suurmeister Smöslov, Kerese sagedane võistluskaaslane ja vastane, ütles õiglasemalt, et Paul Keres oli "eesti rahva uhkus, kuulus aga kogu malemaailmale".

Teda armastati kõikjal tema ande ja sügava inimlikkuse pärast. Kerese loominguarand jääb alati maailma malekunsti hindamatuks osaks.

Rahvusvahelise maleliidu esimees, suurmeister dr. Euwe oli saatnud heilindilise järelehüüde, ja ta ütles: "Tunnen Paul Kerest 40 aastat. Tema tee rahvusvahelisel maleareenil ei olnud aeglase tõusutee, vaid läks kohe tippu. Keres jäi kuni surmani üheks juhtivaks tippmaletajaks." Euwe märgib, et rahvusvaheline male on kaotanud suure maletaja ja ülla inimese.

Matuse lõpus kandisid spordiveteranid kiristu oma õlgadel välja lahtisele matuseautole, millele hakkas järgnema pikk matuseliste rong. Tänavad Metsakalmistuni olid täis tuhandeid inimesi. Metsakalmistul ootava haua juures peeti veel mälestuskõnesid, kusjuures eesti maletajaid esindas rahvusvaheline meister Ivo Nei.

See on kõik, mis ralli-autost järele jäi.

EPL

Kolmapäeval, 25. juunil 1975

Palme kõne

Kahtlemata oli Rootsis elavatele eestlastele, lätlastele ja vahustele leedulastele eriliseks sündmuseks, kui esmakordselt nendega ühenduses tuli esinema Rootsi peaminister. On ju paljudel kordadel baltlastel olnud põhjendatud tunne, et poliitiliselt vaiditakse ja neist kõrvale hoitakse. Peaminister Palme julgus murda selle "tähti" ja seda on raske teist mõista, kui ei valitsus ja valitsuspartei on oma senist hoiakut revideerinud.

Väärts tähelepanu, kui sõbralik ja tumustav oli sõnavõtt oma suures läbilõikes. Meie olevat kõrgelt õpetanud rootslastele, milline peab siserändajate ja vähemuspoliitika olema ning peab tunnistama enesepuutimist, et siin on palju töid, sest eeskätt eestlaste on sõna tõsiselt mõttes välja võetud kõik need omakultuuri vajadused katvad institutsioonid, nagu koolid, teaduskud ja seltskondlikud organisatsioonid, rahvuskirikud, kultuuriline tegevus jne. jne., samuti loonud need rahvuslikud organisatsioonid, mis on vajalikud rahvuspoliitiliste ürituste teostamiseks. Invandrarutredningi ettepanekutes oli palju selbist, mis on inspireerinud eestlaste 30 aasta jooksul väljakujunenud elust rootsi minoriidena.

Oli rõõmustav konsolideerida, et peaminister nii tugevasti rõhutas vajadust vähemuste kultuurilise vajaduste rahuldamiseks, kuigi ta majanduslikus osas viitas raskustele, mis põhjustavad järgjargulist teostamist. Siin võiks küsime seda, kas need tagasihoidlikud summad, mis need invandrarutredningi ettepani, tõesti on nii ülesandamatud võrreldes nende hülgusummadega, mida näit, kulutatakse välisabiks ja mis mõjuvad rohkem tühise bagatellina üldises riigieelarves. Põhjus on tõenäoliselt rohkem selles, et rootsi rahvas ei ole veel küllalt ette valmistatud kardinaalsemateks muudatusteks oma mentaliteedis, mis seni vaevalt on õhtunud peaministri ja valitsuse poolt aksepteeritud teesidega, milleid esitati ka kõnes.

Seega võiks konsolideerida valitsuspartei teatavat lähenemist baltlastest vähemusele, kuma senine suhtumine on olnud mitte just tunduvat sõbralik ja rohkem jähedalt äraootav. Seda on kriipsutanud alla ka nende

eesti rahvusest valitsusera-konna liikmete, kes on erakonnas või asutustes suuremat karjääri teinud, eemalejäämine eestlaste rahvuslikust tegevusest suures laatus. On koguni liikunud kuuludis, et asjaosalised on võtnud eemalehoidmist oma karjääri eelduksena.

Peab küsima, kas Palme kõne on signaalski valitsusera-konna tähelepanu suurendamisele küllalt suurtele eesti ja läti rahvusgruppidele, millistega senini, s.o. kolme aastakümne kestel on sidemeid pidanud peamiselt opositsiooni kuuluvad erakonnad? See oleks teretulnud arenguks, eriti kus sellest oleb rahvusgruppide pakilis-tel vajadust rahuldamine.

Peaminister oli valinud oma esikõne foorumiks baltlastele viie aasta eest loodud Balti Instituudi, mis seadis selle institutsiooni, mida domineerivad lätased esimehe Bruno Kalnshiga eesotsas, ka eestlaste huvi fookuses.

Peaminister pidas vajalikuks anda balti gruppidele suनावaid mõtteid: ta pidas vajalikuks, et Balti Instituut laendaks kontakte raudeerilide taha jäänud kodumaade "teaduslike ja kultuuriliste asutustega". Ilmselt samadest intensioonidest aetuna olidki korraldajad teinud pingutusi vähemalt idariikide esindajate kohalekutsutamiseks, kes aga nagu näiekepiga puudutatuna viimasel hetkel teatasid, et neil ei ole võimalik tulla. Oli ilmselt, et Moskva poliitiline näiekep oli sündinud teadsi meelt muutama ja nagu üks korraldajaist Dagens Nyheterile seletas, informeeritud teada juba ette Baltikumist, et kutsu ei mak-sagi saata — ei ole reaalse luba saada väljajätsuks.

Järelikult on ka kogu peami-nistri idee ebarealne ja reali-seerimatu praktiliselt. Vaevalt on usutav, et ka Balti Instituut, mille asutamise taga m.h. on seisnud sirgeseljaline Balti Komitee, kunagi suudaks saavutada mingi õiglasema ja vastastikuse kultuurivahetuse läbi raudeerilide, kõige vähem veel rahvuslippude all, mis konverentsil heitsi. Sealpool raudeerilist nõutakse uusi lippe, uusi inimesi ja ainult sealt-poolse poliitiliselt arvitud kultuuri Rootsi suunamist, ilma et kõne alla tuleks näit. vaba eesti ilukirjandusegi sisselaskmine.

On naivne uskuda, et tege-likkuses oleks võimalik eraldada kultuurilisi kontakte poliiti-lisist, kuna ju ainus tee kul-turikontaktideks Balti rah-vaste juurde on ikkagi okupa-tsoonivõimu poolt rangelt poliiti-liselt kontrollitud asuhood.

Oleme muidugi teadlikud, et eesti teadlastele ja kultuuri-liinimestele on otsekontakid läände eriti tähtsad, kuna Eesti, Läti ja Leedu on ajalooliselt ol-nud läänelised maad ja kuulu-vad läände kultuurilisele. Raske on aga kujutleda, et need kon-takid kuidagi viisi vabas vor-mis saaksid toimuda poliitiliselt ohjas hoitud asutuste kaudu. Pealegi on küsimus, mis see baltlastele endile maksma lä-heks?

Peaministri mõttekäigu üheks aluseks oli idast länseeritud väide, nagu oleks põgeni-kevad Baltikumist olnud vaid "sõja eest põgenemine". Kui

Lembit Leetmaa soovib lahkuda SE Meeskoorist

Stokholmi Eesti Meeskoor lõpetas end kevadehooaja tegevuse kombekohase omavahelise koosviibimise Eesti Majas, kuhu selleks puhuks oli kogunenud 62 laulvenda. Koosviibimise pidulikkust tõstis eriti veel asjaolu, et SEM-i kutsule oli järgnenud ka koosviibimisele ümarnud kausaegne koorijuhataja ja maestro Eduard Tubin, kellel 18. juunil täitis 70 aastat. Meeskoor oli otsustanud seda ümmargust tähtsust tähistada ühiskingitusega, mis jumblarile sel puhul anti üle SEM-i esimehe Rein Tubina poolt. Koori auhime poole pöördusid hindavate, tänavate ja ülistavate sõnavõttega B. Görman ja B. Mäse.

Koosolekule eelnenud peakoosolekul valiti uus juhatus koosmises Joandi, Tamre, Marvet ja Remmelgas, kus esimeheks valiti ühehäälselt teinud Rein Tubin.

Samal koosolekul selgus, et Hollandist on saabunud SEM-le kutse pr. Belinfante-Saldio vahendusel

seal kontserdiga esinemiseks. Ettepanek kutsus esile elavaid mõtlevatust, kuid ettepaneku lõplik otsustamine jäeti uue juhatusse ülesandeks.

Koorijuhataja 1960.a. peale Lembit Leetmaa teatas peakoosolekule, et ta on otsustanud tagasi tõmbuda koori juhtimisest, kuid viib siiski lõpule koori sügiskontserdi ettevalmistuse. Pool sügiskontserdi kavast on pühendatud Ed. Tubina loomingule. Võimalik, et eeloleva tegevusaasta kevadepooli peab SEM ringi vaatama uue koorijuhataja järele.

Eesti Komitee poolt saabunud kirjalik ettepanek, et SEM astuks kollektiivselt EK liikmeks, põhjutas mitmevõttelisi sõnavõtte. Ka selle küsimuse otsustamine sooviti anda koosmises uuele juhatusle. SEM-i majanduslik külg näitas stabiilsust ja diehääks tulevik, usas, üksteiselt otsustati omandada 3 Lõuna-Rootsi Eesti Maja aklaiat. Lahkunud juhatusle avaldati tänu tehtud töö eest.

Lembit Leetmaa

Kohalik elu

STOCKHOLM

Karu lipkond tänab

Laagrivarustuse täiendamiseks Maailmalaagriks korraldas Karu lipkond hästiõnnestunud toetusaktiooni.

Tänuks lahketele annetajatele loosti toetajate vahel välja 2 preemiat, mis langesid numbrile 395 ja 948.

Volitajate teatatatakse preemiast telefoni teel.

Wilsoni soovitus USA presidendile

LONDON (EH) — Inglismaa peaminister Harold Wilson andis Washingtonis mõõdunud nädalal president Fordile edasi inglise valitsuse lähtuse, milles soovitati ameeriklastel lõpetada venelaste poortamine ning selle asemel koondada oma tähelepanu NATO koostööle. Peaminister Wilsoni ettepaneku kohaselt tuleb ameeriklastel võtta rangem joak ette poliitika suhtes, mis on toonud kaasa N. Liidu imperiumi tugevumise, kuma läänemaailma koostöö seavastu on hakanud lugu-nema.

Informeeritud allikatest saadud andmete kohaselt tegi peaminister Wilson president Fordile ka ettepaneku, et ta keelduks osa võtmast heisingis kavandatud riigipeade üppkonverentsist, kus tulevad Euroopa julgeolekukonverentsi lõpp-faasi raamides kinnitamisele N. Liidu Teise maailmasõjaajaga seadud vallutused.

Samuti soovitas Wilson Fordile, et Ühendriigid võtaksid rangema hoiaku Genfis toimuvatele strateegiliste relvade piiramise läbirääkimistele.

Wilsoni lähtuse kohaselt on NATO vabale maailmale praegu olulisem kui kunagi varem. Seda arvestades pooldas peaminister soojalt, et mai lõpul Brüsselis toimuvatest NATO riikide nõupidamistest võtaksid

osa ka riigipead eesotsas president Fordiga.

Peaminister Wilson mainis praegust kohtumist president Fordiga, et tema veendumuse kohaselt austavad ameeriklased oma sõjalisi kohustusi Euroopa riikide suhtes.

Allandi organisatsiooni tugevdamiseks peaksid ameeriklased inglaste arvates korraldama oma vahekorrad Kreegaga ja Türgiga kuma mõlemad riigid on olulised Euroopa kaitseringi organiseerimisel.

Ümar Liit, eesti meremees Rootsi Ligiast Toronto't ja New Yorki.

Sigrild Arro Frankfurdist viibis külastusreisil New Yorgis, kus ta varem oma mehe Richard Arroga elas. Viimane on praegu tegev Lääne-Saksas ärimehena import-tal.

Stockholmis sündis Kerstin ja Jaak Herodesel teine tütar.

Helene Johanson Teaneckis New Jersey osariigis USA-s tähtsast oma 90-aast sünnipäeva. Kodumaal töötas ta ametnikuna Tallinnas, USA-s kuni kõrge eani ühes haiglas.

Helitööde- võistlusel 40 tööd

TORONTO (VE) — Eesti Lauljate Liit P. Ameerikas kuulutas mõõdunud aastal välja võistluse uute eesti helitööde, nii koorilaulude kui ka puhkpilliorkestripalade saamiseks.

15. apr. sulgus võistluse tähtaeg ja nüüd on Toronto Eesti Vabariigi konsulaati kohale tulnud kokku 40 helitööd, neist 39 koorilaulu. Kõige enam on töid saadetud Austraaliast. Loode-takse, et järgmiseks Võidupühaks võidakse võistluse tulemused avalikuks teha. Eesti Lauljate Liit P. Ameerikas tegi ettepaneku Eesti Lauljaskonnale Rootsis, kes koostas zhürü, kuhu kuulusid Hilma Nerep-Mossin, Harri Klisk ja Eduard Tubin, et see teeks otsused esitatud tööde kohta.

Tallinnas suri 27. mail Emmeline Karjamaa, sünd. 13. veebr. 1898 Kärdis.

Minneapolis, USA-s suri 22. mail Arthur Kallas, sünd. 3. okt. 1893 Tartus.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhani Kooka

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 17.

Postiadress: Box 687

101 29 Stockholm

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 130,

651 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72

Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0

Kulutusarvete postigiro 60 59 00-0

Eesti Päevaleht Förlägg AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta (12 num.) kr. 157,-

Termin (4 num.) kr. 68,-

Kuu (1 num.) kr. 18,-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLÄGG AB

Trückeri: Eskilstuna-Kuriers

Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Jumalateenistus Koitjärve vabaühikurikus Tornimäel. Paremalt jutlustab teol. kand. Thomas Vaga. (Foto Kopler).

Eesti suurmeistri surm Paul Kerese maletest

Paul Kerese äkiline surm koduteel Kanadast Helsingi hotellis kustus ühe heledama tähe, mis oli säranud rahvusvahelises maletaevas üle nelja aastakümne.

Ta oli eesti ainus rahvusvaheline malesuurmeister, ja seda välja paistvast klassist. Keres on võitnud kõiki male maailmameistrite, kes tema karjääri kulgedes elasid. Nimetame neid: Jose Raoul Capablanca, Aleksander Aljehhin, Max Euwe, Mihhail Botvinnik, Vassili Smyslov, Mihhael Tal, Tigran Petrosian, Boris Spasski ja Robert Fischer. Ma ei tea, kuidas on praeguse maailmameistri Anatoli Karpoviga, puuduvad andmed.

Kaks korda on Paul Keres olnud väga lähedane maailmameistri tiitli matschkohtumiseks, esmakordselt 1938, kui ta võitis Hollandis kuulsat AVRO turniiri ja sai õiguse välja kutsuda maailmameistri A. Aljehhini, kes esines Prantsusmaal nimel. Aga sellest matschist ei saanud kunagi asja, sest Aljehhin põrkas ja rahvusvaheline maleliit (FIDE) ei omanud veel kontrolli tiitlimatši korraldamisel. Siis tuli teine maailmasõda, ja muidugi ei mõelnud Hitler ja teised sõjahuvilised eriti palju malele. Kerese juhtiv positsioon malemaailmas oli sunnitud ootama niiteldale reservis.

Aljehhin suri ja maailmameistri tiitel jäi vabaks. FIDE võitis oma kätte nn. maailmameistri turniiri, mis peeti 1948 Hollandis, Väistlesid Botvinnik, Keres, Smyslov, Euwe ja Reshevski.

Selle turniiri võitis Botvinnik, kes mängis kõikidest teistest osavõtjatest paremini kindlustades endale maailmameistri tiitli. Sellest ajast peale hoiab FIDE tiitlimatši ohjad oma käes. Keres ei esinenud sellel turniiril ilmselt alavormis, tegi taktikalisi vigu ja ja järges lõpuks kolmandat-neljandat kohta.

Suure ebaõnne täht ei päässud Keres 1959 Jugoslaavias peetud pretendentide turniiril tiitlimatshini, sest lätlane Tal sai lõpuks pool punkti rohkem ja sellega ka või-

maluse tiitlimatshiks, mille ta ka võitis, tulles maailmameistriks.

Paul Keres oli eesti suur propaganda tegija kõikjal maailmas, kus ta esines. Kahjuks läks aga lo-

Suurmeister Paul Keres.

viosa sellest Sovjetile, sest teda kutsuti ebateadlikus lääne-maailmas rohkem vene või soveti suurmeistriks. Ainult harva üteldi, et Keres oli eestlane, asjaolu mis Keresele endale ei meeldinud — ta oli alati ise eestlane ja esines igal pool eestlasena, ega salanud maha oma rahvust.

Paul Kerese saatuse oli oieti traagiline. On teada, et ta suurel põgenemisaastal 1944 püüdis ka pääseda vabasse maailma. Aga see üritus nurjus, kuna Eesti läänemannikud ei avanenud võimalus pöördle pääseda, mis oluks tema elule võib-olla uue sihi avanud. Saksamaale põgeneda oli juba hilja, Sovjetid väed olid pooles põhjapoolse Lätis ja Lõuna-Eestis tee läbi lõigatud. Et Keres ei siirdu-

nud varemalt Saksamaale, tuli sellest, et ta põhiliselt ei armastanud sakslasi. See ebaeeldivus tuli vist sellest, et Hitleri rezhimi ajal ei üritatud kordagi maailmameistri-matši korraldamist Aljehhiniga, vaid mindi asjast kuidagi mööda, kuigi Keres kutsuti võistlenu Salzburgi (1942, teine koht), samal aastal Müncheni (ka teine koht), siis aasta hiljem uuesti Salzburgi (jagatud 1–2 koht), siis Madridis esikoht ja ka Poznanis veidi varem esikoht. Nii et sõja ajal oli malelist tegevust küllaltki. Isegi Rootsis käis Keres 1944 ja tuli Liddköpingi väiketurniiril teisele kohale.

Kui nõukogude sõjajärgne uuesti Eesti vallutasid ja oma seadused maksma panid, sattus Paul Keres muidugi ka "kahtlaste" kirja. Teda küll ei vangistatud, ometi aga oli rahvusvaheline maleareen tema suletud. Maailmameister ja parteilane Mihhail Botvinnik oli aga Moskvas lausunud mõned head sõnad vana kaasvõistleja Paul Kerese kohta, ja sellest peale oli Keresele võimalik jälle rahvusvahelises males kaasa teha. Ta vis oma saavutused kolmele Nõukogude Liidu meistritiitlile, esindas N. Liitu mitmel maleolümpial, kus ta paaril korral mängis isegi esimesel laual, saavutades parima tulemuse kogu maailma ellidil hulgas.

Muide võitis Paul Keres 1942 Tallinnas Eesti meistervõistlused alustades kõik 15 vastast. Rahvusvahelistel suurturniiridel on Keres tulnud võitjaks mitmel korral saamata ühtki kaotust. Nii ka kuulsal AVRO turniiril 1938.

Varasematel aastatel iseloomustas Kerese mängu teatud ebastabiilsus, mis on tavaline noorte mängijate juures. Oma esimestel maleaastatel oli Keres väga aktiivne kirimaletaja. Osavõtt paljudest kirtturniiridest arendas taktikaline ja kombinatsiooniline mäng. Kerese partides ilmneb ka suur positsiooniline manööverdamine oskus, väikeste paremuste aeglane ja rahulik viis

Engelbrekti kirikus mälestati Balti küüdituste ohvreid

Küüditamiste aastapäeval, 14. juunil toimus Stockholmis Engelbrekti kirikus eestpalve ja mälestusjumalateenistus küüditatutele. Rahvast oli kogunenud rohkesti. Jumalateenistusel teenisid läti praost Oskars Sakarnis, eesti koguduse õpetaja August Raidur ja rootsi õpetaja H. Ericson.

Jumalateenistus algas koguduse ühislauluga, millele järgnes jutlus komminister Ericsonilt, kes kõneles üldtund maast, mis oli liisraelile lubatud, kuid kuhu pääsesid vaid üksikud. Isegi Mooses ei näinud seda.

Jutluse järele mängis viiulikunstnik Alfred Pisuks virtuooslikult A. Kapi "Viimase pihit". Järgnes kõne õp. Raidurilt, kes tõstis esile inimese metsikust, mis aastatuhandete jooksul ei ole taitsutud. Vennatappa Kalni märk on

ikka ta küljes ja meie rahval ei ole kelleitki abi loota vennatappa vastu peale kõikvähelise Jumala.

A. Pisuks mängis teise viiulipala sama puhtalt ja hingestatult — J. Medinski "Aaria". Selle järele kõneles praost O. Sakarnis läti keeles.

Pärast ühislaulu pidasid altariit palveid õp. Raidur ja praost Sakarnis, kummagi palve järele lauldi vastav hümn. Ka leedu hümn lauldi, kuigi leedukeelset palvet ei peetud. Jumalateenistus lõppes Meie Isa palvega ja õnnistamisega komminister Ericsonilt. Lõppeks lauldi ühiselt "Üks kindel linn ja varjupaik".

Orelli saatis Harri Kiisk. Balti noored hoolitsesid lipuvalve eest.

Viimaks loeti ette selleks päevaks koostatud apell (EPL/AR).

võiduseisu loomiseks. Kerese stiil oli eraldat omaaegne. Ta oli väga ohtlik rünnakuvõimalustega positsioonides.

Et olla ka suurturniiridel kehalest vormis, mängis Keres meeleldi tennist, kus ta oli parem keskastemest. Kehaline treening aitas palju kaasa turniiridel sageli pikale venivaid partiid "välja istuda". Ta on teinud palju uuenõuusi trafareetsetes avangutes, luues uusi variante, mis mängule andsid värskendust ja sädlevust. Sageli üteldi mõne partii kohta "tüüpiline Kerese partii".

Paul Keres tutvus malega kui ta oli 5-aastane. See oli Pärnus, kuhu vanemad olid kolunud Narvast, kus Paul siia maailma tuli. Koos vanema jälgisid poisid isa ja tema sõprade malepartiid. Paul võistles esmakordselt 1929 Pärnu esivõistlustel, kus tuli teiseks. Siis ülemaaalistel koolinoorte esivõistlustel esines ta mitu korda väga edukalt, võttes kolm korda järjest Rahvusvahelisele areenile pääses

Keres 1935, kus ta Eestit esindas maleolümpial esimesel laual.

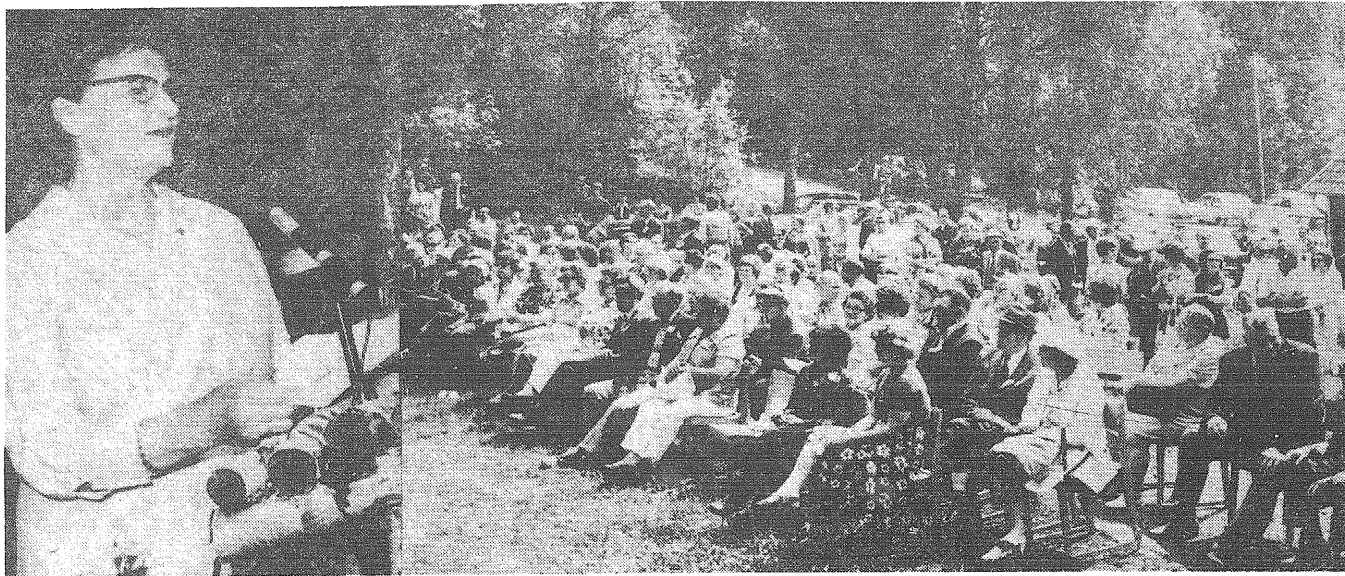
Rahvusvaheliseks suurmeistriks tõusis Paul Keres 1937, kui ta Semmeringis võitis turniiri Capablanca, Reshevsky, Fine ja Flohri ees. Sellest ajast oli Paul Keres neilikkümmend aastat järjest maailma parimate kirjas. Viimase suurvõidu saavutas ta 1975 aasta algul Tallinnas turniiril "Tallinn 1975", kus lüti esikohale 9 suurmeistri ees, ühtki partiid kaotamata.

Paul Kerese surmaga kustus üks särav täht maletaevas.

Ja lõpuks üks Kerese lühipartii tsoonidevahelisel turniiril 1953 Göteborgis, kus mustadega mängis A. Fuderer.

1. e2-e4 c7-c5, 2. Rr1-f3 d7-d6, 3. d2-d4 c5:d4, 4. Rf3:d4 Rr8-f6 5. Rb-c3 a7-a6, 6. Oc1-g5 e7-e6, 7. f2-f4 Ld8-b6, 8. Ld1-d2 Lb6:b2 9. Val-b1 Lb2-a3, 10. e4-e5 Rf6-d7, 11. f4-f5 Rd7-e5, 12. f5:e6 f7:e6 13. Of1-e2 Rb8-c6, 14. Rd4-c6 b7:c6, 15. Rc3-e4 d6-d5, 16. O-O La3-a4 17. Oe2-h5 - Ke8-d7, 18. Vf1:f8! ja matistulust.

GEORG PÄRNPUU

Koitjärve suvepeolased kuulamas Elmiere Kägi aktuse kõnet Lipuväljakul. (Foto Kopler).

Koitjärve on andnud noortele mõtestatud tegevust looduses

Koitjärve suvepeod olid vahepeal osavõtjate arvult tagasihoidlikud. Aga nüüd ei saanud enam "leigesi osavõtust" juttu olla. Pääsmeld osteti ligi 400. Ja kui sellele arvule liita tasuta sissepääsnu, nagu koorilauljad, rahvatantsijad, pallimängijad, skaudid ja gaidid ja muud tegelased, siis ulatus piduliste hulk kaugelt üle 500.

Võistlus võrkpallimängus algas juba kell 10 hommikul. Kolm võistkonda oli tules: soomlaste "Finlandia", göteborglaste "Tapper" ja Alingsåsi võrkpalliklubi. Rändauhinna võitis "Finlandia", teisele kohale tuli "Tapper" ja kolmandale Alingsåsi klubi.

Jaigpallivõistluse hundude ja vanemgaide vahel leidis aset pärs aktust. Sellest "kibedast heitlusest" tulid hundid võitjateks välja.

Kell 12.30 kutsuti pidulised kellatöömängu, vabaõhu-jumalateenistusele "Põnnimäele, kus teenis õp. kandidaat noorem skautmeister Thomas Vaga. Ta jutustas risti tähendusest. Talitust kaunistas gaidide laulurühm lauluga "Tusam Kristus".

Talituse juure kuulus ka mälestusmärgi avamine neile igavikku läinutele, kes oma maise vara pändasid Koitjärvele. Mälestusmärk seisneb alusele paigutatud suurest graniidimurakast ja sellele kinnitatud vaskplaadist, millele on graveeritud: "Tänu ja mälestus Koitjärve Eesti noortele", pändajate nimed ja surma-daatumid. Nimesid on neli: Aleksander Ranik, Feodor Pinnail, Georg Põlluäär ja Marie Jehlakov.

Jumalateenistusele järgnes kell 13.30 Lipuväljakul aktus, mille avas Koitjärve Sihtasutuse esimees Aksel Ojasoo. Seejärel esitas Tallinna Lipkonna laulansambel "Hämarik", koosnev 17 laulajat. Andres Merelaid juhatusel hea kordaminekuks Bellmani "Külla pillid" ja eesti rahvalaule "Kilge-laul".

Pidukõne pidas pr. Elmiere Kägi, kes esmal andis ülevaate Koitjärve arengust ja sündmustest ja ütles siis n. n.:

— Mäletan selgesti esimest Koitjärve külastust koos Sihtasutuse juhatusena enne Koitjärve ostmist. Mälus on põisnud idülliline pilt väikesest punasest elumajast, kiviasust ja lättsäravast, eriti tihedast kädarikust, mida oli vti-

GÖTEBORG (EPL) — Laupäeval, 7. juunil toimus Koitjärvel järjekordne suvepidu, millega tähistati ühtlasi Koitjärve 15-ndat tegevusaastat. Pärast vilusid ilmu paistis jälle päike, oli tuulevaikne ja õhusoojust oli üle 20 Celsius-kraadi. "Miks on Koitjärve suvepidusid alati ilusate ilmadega õnnistatud?" küsis Metsakodu esindaja oma tervituskõnes. Küsimus jäi, teadagi, vastuseks. Võib-olla teaks sellele ilmastikuteadlane Leo Rannaleet vastata. Fatalist arvaks muidugi, et on saatuse ja õnnega tegemist. Võib-olla. . . Eks õnn ja saatuse olnud seegi, et eesti noored said 15 aastat tagasi oma kasutusse ja käsutusse nii sobiva ja tore vabaõhuala!

matu läbida. Mööda oja veert tungisime sileks järvekaldani, kust laius tore avar vaade Lygnerni veteväljale, kõrgele taevale ning kaugemale sinendavale randadele. Leiti, et see metsatalu on sobiv äraostuks. Nüüd, 15 aastat hiljem, on siin kihanud vilgas elu. Siin on paigutatud kirved ja sahtsenuid saad. On eemaldatud kadakane džungel, rajatud laagri- ja lõkkeplatsid, teed, on ehitatud vabaõhukirjellatõrjaga, mis sümboliseerib usulise kasvatusel kuuluvust skautlikule tegevusele juurde. On korraldatud suvepärand ja paadiliid, turutatud maad, asutatud väljakud korv-, võrk- ja jalgpallimängimiseks, kergejõustiku-võistlusteks ja autode parkimiseks. On korraldatud endine punane postitäre "Ülatareks", ehitatud saun "Alatäre", Laasi-täre, Veskimäe-täre, kohvik-söögimaja, lauluvara, on puuritud kaev j.m. Koitjärve alghind oli 30.000 kr. See on tasutud. Koitjärve on võlavaba. Praegu on Koitjärve väärtuseks hinnatud 285.000 krooni.

Koitjärvel on seni paetud 15 Tallinna Lipkonna suvelaagrit, 16 talvelaagrit, 13 Skautliku Maleva laagrit ja kursust, Maleva Suurlaager "Põhjale", 12 Koitjärve Täiskogu pidu, 14 töömeeste pidu. On korraldatud arvukalt väljasõite noortele ja lugemata hulk talgud.

Edasi vaatles kõneleja lähemalt naiste tööd ja tegevust Koitjärvel, "kuna seni on üsna vähe juttu olnud Koitjärve naisperest". Ta ütles kokku võttes:

— Praeguseks ajal kõneldakse palju naiste ja meeste võrdsusest õigustest töös ja elukutses valikul. Kui venelased õpetasid Eesti a. 1920, siis kuulsime neilt, et nüüd

olevat ka naistel õigus igale tööle ja elukutsale. Varsti selguski, milles nende võrdsus seisis: naised kärtasid ehituste juures liiva, kandisid paike, mehed aga kirjutasid üles, mida naised tegid. Vabas Eestis olid töökaitseasutused, mis kaitseisid naist kui ema sobimata rasketööde eest.

Praegu on juba Naisteasutuste seelgund, et töövalik on võrdsusest sileks tähtsam tunnus-ast ja inimlik suhtumine nii töötajasse kui ka teatud töösse. Ühiskonnas on tarvis sooritada igasuguseid tegevusi, mis nõuavad kätte ja pea koostööd. Seet pole ühtki kehalist tegevust ilma vaimse panuseta.

Koitjärvele raha hankimiseks on naised — Koitjärvele raha hankimiseks on naised teinud käsitsid müügis ja loteriideks suvepidudel. Sügiselt algab käsitsid tegemine. Tullakse Eesti Majja, kas jagatakse tegijale materjale, valitakse kirju, vaagitakse uusi ideid ja imetletakse hiljem valitud töid. Koitjärve naiste tööd on 15 aasta jooksul juhtunud Helga Pärni, Linda Rääts, Aino Miks, Erika Kang ja Anitta Tobro.

Naiste töötulemustena on mainitud aja jooksul laekunud Koitjärve heaks ümmarguselt: toitude valmistamist suvepidudele kõõgis Kr. 10.000,-, maailmalagrit ajal 5.000,-, lombolatest 15.000,-, loteriidest 25.000,-, jõululaadade-müügist 3.500,- ja Täiskogu pidudest 8.000,-. Kokku 68.500 krooni.

Lahked ja abivalmis Koitjärve naised on kulutanud eesti noorte vabaõhukodu loomiseks ligikaudu 3200 töötundi, s.o. 400 tööpäeva, kui arvestada tööpäev kaheksatunniliseks.

Kõneleja jatkas: Meeste, naiste ja noorte ühise tööga on Koitjärve kujunenud rahvusliku vaimu linnuseks. See on nagu tükike kodumaad, kus valitseb eesti keel ja eesti meel. Selle rahvusliku ülesehitustöö tagajärjed tuleb kõige olulisena esile tõsta seda, et Tallinna Lipkond on kasvatanud üles uue juhtkonna oma hundidest ja heilakestest. Kasvatatakse on olnud aastate jooksul Erna Klemmer, Aino Miks ja Aksel Ojasoo. Ja uue skautliku juhtkonna moodustavad: Reet Vahul, Evi Karro, Reet Sassian, Ene-Mall Viinamäe, Anitta Miks, Leena Ader, Raivo Heinsoo, Rein Lepik, Evi Kollamaa, Kalju Ojasoo, Linda Mäehans, Urmas ja Andres Merelaid, Riina Ojasoo, Ilmar Karro, Mihkel Laaks, Maret Soosaru, Laine Kaar ja Anneli Sopp. Spordivõistluste ja -mängude korraldajad on Urmas Merelaid ja Tiit Tihane ja Sihtasutuse pearevidendiks on Tõnu Riimaru.

Noorte tegevuses tõstis kõneleja esile veel laulugruppe "Hämarik" ja "Ülemiste Laululinnud", samuti rahvatantsurühma Eugenia Ojasoo juhtimisel.

Kõneleja tsiteeris lõpuks Tallinna Lipkonna häälkandajat "Tallinna Teatajat", kus on öeldud: "Koitjärve on annud meie noortele palju ühistunnet ja mõtestatud tegevust looduses. Palju töötunde ja raha on Koitjärve nõudnud noorte vanematelt ja sõpradelt. . . Töö

pole ilagi seisma jäänud: ikka jälle on midagi uut juurde ehitatud ja muudetud paremaks. 15. aasta-päevaks on Tallinna Lipkond, Koitjärve Sihtasutus, T. Lipkonna Sõprade Selts ja Daamide klubi annud hilgelpanuse kingitud töö nõi.

— Jääb vaid soovida, lisas kõneleja, et Koitjärve oieks kogu Göteborgi eesti nooruse koduks. Ühenduses on jõud.

Kõnele järgnesid koorilaulud. Lauljad Göteborgi Eesti Naiskoorist ja G.E. Meeskoorist moodustasid impeeriiva ühendkooi. Esitati Eero Tarjuse juhatusel kuus laulu: T. Vettiku "Su Põhjamaa päikeses kullast", A. Lätte "Laul rõõmule", H. Künna "Kuldne koit", R. Pääti "Pulmalaul", Milna Härma "Tuljak" ja M. Härma "Veel kaitse, kange Kalev".

Laulud paviljoni trepil pääsisid kõlaliselt hästi esile.

Pärast lauluettekandele loeti ette Skautliku Maleva nimel Sven Hansoni tervitus telegramm ja Metsakodu esindajana tervitas Ilmar Kajandi.

Lõppsona ütles Tallinna Lipkonna juht Aino Miks, tänades kõnelejat, lauljaid ja publikut ning jagas siis välja Tallinna Lipkonna kuldmedaleid lipkonna teeneliste tegelastele. Märgi saajaid oli rohkelt.

Pärast pikemat vaheaega oli kell 17 kavas rahvatantsude ettekannet. Eugenia Ojasoo juhatusel ja Andres Merelaid poolt teostatud lõõks-spillimusiika saatel tantsiti neil tantsu: Kalamies, Kilgedi-kaagan, Väandra polka ja Viru polka. Öhtu vedeti skautliku lõketule juures, kus lõkkevanadana toimusid Jüri Hansen ja kilalisena Arnold Pundi Norrköpingist. Esitati lõbusaid lugusid, laulurühm "Hämarik" oli kaastegev ja samuti publik ühislaulude laulmisel.

Suvepidu õnnestus igati hästi ja oli ka sisuliselt õigustatud kooskõlas Koitjärve 15. a. "juubeliga". Kohvik-einelaud Koitjärve daamide korralduses teenindas hästi rohkearvulisi publikut. Ilmar Ojaste "postkontorist" lähetati vilkalt suvepeo ehtimiplaga varustatud postkaarte lähedale ja kaugale — kuni Austraaliani välja. Saun oli "leili all" kogu päeva ja selle kasutajaid tarbeks. (EPL/MR).

Saa loodusega sõbraks!

**Looduskaitse seadust on muudetud.
Sa saad garanteeritud liikumisvabaduse —
kuid ka suurema vastutuse**

Rootsis on kõikidel õigus viibida looduses. Mitte ainult piiratud aladel — nagu enamuses teistes riikides — vaid peaaegu igal pool. Me tohime sõita paadiga teiste vetel, randuda, supelda, telgis ööbida. Teatud vetes võime ka kalastada. Kõigel sellel on nimetus *allemansrätt*.

Loomulikult ei tähenda see seda, et me tohime tungida sisse teiste kruntidele, põldudele kus kasvab vili või aladele, mis on kaitse all, et linnud ja teised loomad saaksid rahus elada. Kuid me tohime viibida metsades ja maadel, milliseid omavad teised. Me tohime liikuda vabalt. Tohime noppida seeni ja marju. Tohime noppida ka lilli, mis ei ole kaitse all. Ent miks mitte jätta neid rahule sinna, kus neil on hea olla ja kus nad ka teisi rõõmustavad.

Kasvanud hüvi vabaõhuelu vastu on meelitanud üha rohkem inimesi loodusse. Sellega ühenduses on tekkinud olukord, kus paljud üksikisikud on püüdnud allemansrätti piirata. Seetõttu on kõikide õigus loodusele kirjutatud sisse looduskaitse seadusse, mida ühtlasi on ka mitmes tähtsas punktis muudetud. Muuhulgas on praegu keelatud üles panna privaateid keelusiilte sääl, kus allemansrätt kehtib ja kasutada randu unsehitusteks.

See tähendab seda, et allemansrätti on tugevdatud. Kasuta seda ära. Kuid tee seda õieti. Kohtle loodust oma sõbrana. Hoia seda. Mõtle sellele, et sa jagad loodust kõikide teistega.

Siin mõned uudistest looduskaitse seaduses, milliseid kõik peaksid tundma

● Allemansrätti põhiprintsiip — s.t. kõikide õigus loodusele — on sisse kirjutatud looduskaitse seadusse.

● Ei tohi — ilma byggnadsnämndi loata — üles panna privaatsilte, mis takistavad teisi pääsemast metsadesse, maadele, vetele ja randadele.

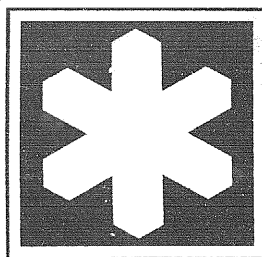
● Alates 1. juulist on keelatud randu kasutada privaateseteks unsehitusteks ja muuks selliseks. Samuti ei tohi muuta randades juba leiduvaid ehitusi ja seadmeid nii, et see takistab üldsust

sääl viibimast. Läänivalitsus otsustab, milliseid muudatusi tohib teha. Keeld võib kehtida kuni 300 m ulatuses veepiirist.

● Edaspidi on maaomanikele keelatud üles kaevata ja müüa huumusmulda, mätast ja liiva-kruusa ilma läänivalitsuse loata.

● Vastavalt uuele määrusele metsakaitse seaduses tuleb skogsvårdsstyrelsenile teatada kui kavatakse metsa maha võtta.

● Nüüd on ka seaduses ette nähtud, et see, kes väljas afişse üles paneb, on ka kohustatud neid maha võtma — nelja nädala jooksul.

See on looduskaitseala sümbol — valge täht sinisel põhjal.

Avasta looduskaitsealasid!

Looduskaitsealadeks nimetatakse eriliselt huvitavaid loodusalasid, milliseid on eraldatud uurimiseks ja/või rekreatsiooniks.

Looduskaitsealadel on tihti omapärane loodus või taimed ja loomad, mis muidu on haruldased. Suurem osa kaitsealadest on üldsusele avatud. Avasta neid ja naudi neid ka sina.

Kuid pea mees, et sääl võivad kehtida erimäärsused. Need on ära toodud informatsioonilistel.

Looduskaitsealad, mis on sulle hästi kättesaadavad

Ångsö nationalpark

Jääb Norrtäljest 15 km lõunasse. Paati on võimalik ürida Vättershagast. Vana kultuurimaastik "torp-ehitustega". Heinamaad, koplid ja ürgne okasmets. On olemas broshüür.

Bulleröarna

Laev Stavnsöist või Saltsjöbadenist. Karm skäärimaastik siledaks libvitud kaljudega vaheldumisi metsaga ja avarate aasadega. Rikkalikult linde. 450 ha. On olemas broshüür.

Järflotta ja Järflottaland

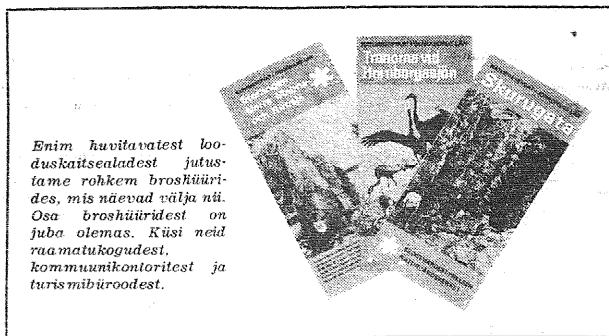
Lönnapool Nynäshamni. Skäärimaastik. Vahelduv loodus mägedega ja viljakate orgudega. Liivarannad. Rohkesti ulukeid. 1785 ha.

Sättra gård

Jääb Upplands Väsbyist loodesse. Mälareni-tüübigi kultuurimaastik. 150 ha.

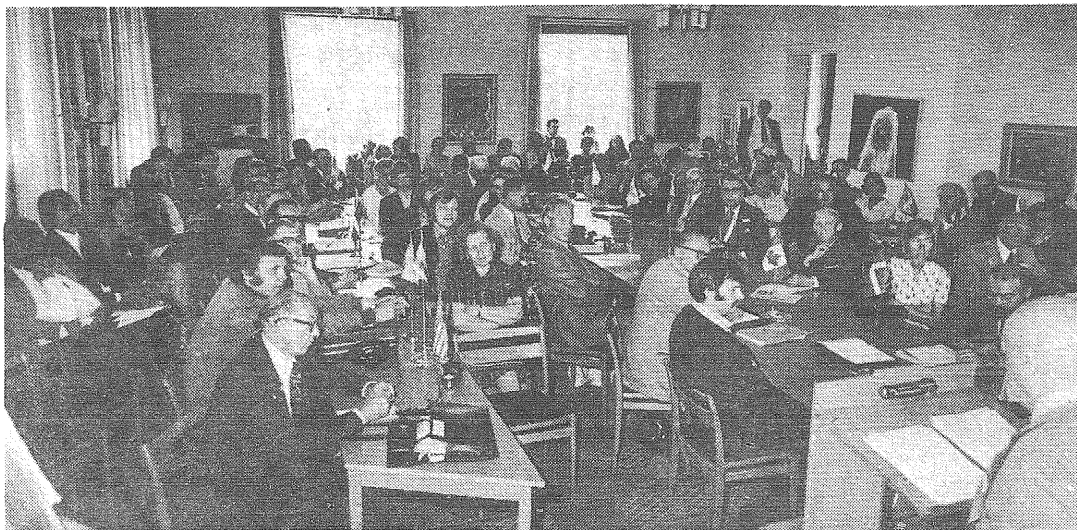
Storängen

Maanteelt nr. 283 kõrvale sõita Älmsta ja Grisslehamni vahel. Heinamaadega kultuurimaastik. Rikkalik floora. 4,5 ha. On olemas broshüür. Broshüür "Vägvisare till naturen i Stockholms län" ilmub sügisel ja on olemas raamatukauplustes. Väljaandjaks on läänivalitsus.

Enim huvitavatest looduskaitsealadest jututame rohkem broshüürides, mis näevad välja nii. Osa broshüüridest on juba olemas. Küsi neid raamatukogudest, kommuniikontoritest ja turismibüroodest.

Naturvårdsverket och Länsstyrelsen

Teadlased töökongressis Hüsselby lossis (EPL-foto LEPPER).

Mitmete rahvaste esindajad teaduslikul kongressil

Stockholmis 13–16 juunil toimunud teaduslik Balti-aineline kongress, mida korraldas Balti Instituut, tõi kokku teadlasi paljudelt maadelt ja osavõtt oli rekordiline, kuigi Instituudi poolt kutsutud idarikkide teadlased viimasel minutil oma arajäämisest teatasid. Kongressi avamisel Börsi ajaloolises saalis oli 400 inimest mahutav saal täis – huvipunkti oli siin juba refereeritud peaministri Olof Palme esinemine, kes puudutas väikerahvaste, baltlaste ja üldse vähemuste probleeme. Väljaspool oma ingliskeelset kogu teksti vastas ta oma kõne lõpus saksa keeles BI esimees B. Kalninski teritvuskõnele ja selgitas oma balti perekonnasidemeid. Palme vanaisa oli professor ja pikka aega Riia polittehnilise Instituudi rektor ja noor Palme oli tihti oma vanaisa külaskäsu, õppides nii ka ära läti keele. Kongressi avades lõpetaski ta oma kõne monede lätikeelsete lausetega.

Kongressile registreerunud teadlaste hulgas oli eriti palju lätlasi, eesti teadlased Rootsis olid nõrgalt esindatud. Kuna mag. Esmo Ridala teatas enda väljastumistest Balti Instituudist protestiks, et Instituudi nime on kasutatud ära poliitiliseid, siis võib arvata, et sama põhjus takistas ka teisi tulemast.

Vanalinnast siirdusid delegaate bussid raekotta vastuvõtule. Sõit läks üle rüüsiliselt mõõda kuninga lossist ja vanast riigipäevahoone, kus keskel kohal 18 osavõtvaa lippude ravis lehvitsid esimest korda 40 a. möödudes ka eesti, läti ja leedu rahvuslippud. Balti rahvuslippud võtsid delegaate vastu ka raekoja ees.

Raekoja vastuvõtule oli lisaks delegaatidele saabunud ka suur arv rootsi külalisi paljudest aiamistutest, kes on tegelema balti küsimustega, rootsi ülikoolide ja institutsioonide esindajaid ja muudugi eriti arvukalt ka balti organisatsioonide esindajaid.

Linnasindaja pr. Eva Remens oma tervituskõnes mainis, et ta on üllalt imponeeritud kongressi kavast ja sellest suurest huvist balti küsimuste vastu, mis Stockholmis on toonud nii suurel arvul teadlasi kõigist kontinentidelt. "Kaesolev vastuvõtt on kujunenud selle aasta suurimaks", ütles pr. Remens.

"Meie arvestasime 150 osavõtjaga, nüüd on aga saanud siia üle 300". Tehniline personal oli aga mures, kas jatkub toitu ja jooki nii suurele arvule, mis osutus aga asjatult kartuseks.

Raekoja siirdusid delegaadid neljas bussis ringsõitudele. Ajaloolead külastasid riigiarhiivi, kus osakonnajuhatajad Ingemar Carlsson ja kari Tarklaineer osavõtjaid tutvustasid riigiarhiiviga ja eriti ka selle balti kogudega.

Oli korraldatud väljapanekud, mis tutvustasid Balti Arhiivi kogusid. Samuti oli esitatud huvitavaid dokumente seoses Baltiimiga, m.h. Rootsi kuningas Gustav II Adolphi käsikirja Tartu ülikooli asutamise kohta.

Riigiarhiivi eraarhiivide osakonna juhataja Ingemar Carlsson

pöördus külaliste poole sõnavõtuga, milles juhtis erilist tähelepanu Balti Arhiivi hästikorraldatud kogudele. Kohal olid ka Balti Arhiivi juhatuse esimees adjunkt William Muld ja Balti Arhiivi juhataja kirjanik Kalju Lepik.

Teised osavõtjate grupid külastasid Stockholm ülikooli ja teisi teaduslikke institutsioone, kus selgitasid andsid neile töötavad balti uurijad. Kõik grupid koondusid hiljem Millesgärdeni, kust sõideti balti organisatsioonide poole korraldatud vastuvõtule Wenner-Gren uurimiskeskusse. Ka siin oli ruumikitsus suur, kuna kohal oli üle 300 osavõtja.

Kongressi tegelik töö toimus Hüsselby lossis ruumides, kus tunglesid osavõtjad ja asjastuhvitavad. Hommikupoolikul toimusid pleenimioendud, hiljem jagunesid osavõtjad erialagruppidesse.

Kuigi koolitöölü konverentsipäeva kavas oli 90 ettekannet, suudeti kogu programmi läbi viia suure ajalise täpsusega, kuna sektsioonide tööd juhtisid rahvusvahelises kongresside praktises vilunud teadlased.

Mis kongressi eriti iseloomustas, oli asjaolu, et ligi pooled ettekannetest peeti mitte balti päritoluga teadlaste poolt. See tõendab, et baltialalised uurimised toimuvad praegu maailmas väga ulatustlikult ja suur arv ülikooli ja uurimisasutusi kogu maailmas tegeleb nende probleemidega.

Erlisse tähelepanu osaliseks said kongressil ka need rahvusvahelised teadlased, kes oma uurimiste teostamiseks on isegi ära õppinud eesti, läti ja leedu keeled. Yokohamast, Jaapanist saabunud dr. Ichiro Kato koneles täissaalile leedu muusikust ja maailmaja Churlionisest ja muusikaale ja maailmisse kompositsioonide suhetest. Dr. Griffiths Austraaliast analüseeris Austraalia valitsuse seisukohti balti riikide tunnustamise küsimustes.

Rida delegaate esindas ka balti ja Ida-Euroopa küsimustega poliitilisel tegevusel institutsioone nagu Boris Meissner Kölnist, Albert Gerutis Bernist, Dr. Levin Jerusalemist, dr. Tibopuu Saltzburgist, Karl Aun Waterloost, Edgar Anderson Hooveri Instituudist Ka-

lifornias, prof. Crowe USA riigiarhiivist Washingtonist, prof. Vardys Oklahomast, prof. Loeber Killist, Dr. Pronin Kliforniast, kes on üks Solzhenitsini lähemaid kaastöölisi praegu Kalifornias, kus kirjanik kogub uusi materjale. Kongressi bürood üllatas ku prof. Hilda Radzin New Yorgi St. Johns ülikoolist neid saabudes hääs eesti keeles tervitas.

Kongressi lõpetati esmaspäeval, 16. juunil Instituudi esimehe dots. Bruno Kalninski lõpusõnaga.

Kongressi tööst olid huvitatud nii rootsi kui rahvusvahelise pressisindajad, seda eriti peaministri esinemise pärast. Nagu selgus, oli avamisel tulnud küsimatult ka vene teadeteagentuuri Tassi esindaja, kes demonstratiivselt tõusis püsti ja lahkus peaministri kõne ajal, unustades oma manili garde-roobi – see anti üle leibubüroole.

Balti Instituudi esimees dots. Bruno Kalninski tervitamas teadlaste plenaaristungil (EPL-foto LEPPER).

SIIT ja SEALT

Vancouveris tähistasid oma abiellumist 60-ndat aastapäeva resp. teemantpüha Jaan ja Sohvia Liis. Nad abiellusid 22. aprillil 1915 Saaremaal, Mustjalas. Nende mõlemad lapsed, tütar Susanna ja poeg Saamuul, jäid kadunuks teise maailmasõja keerises. Kanadasse saabusid Jaan ja Sohvia Liis Rootsi 1949. aastal.

Piret Trunvert lõpetas Toronto ülikooli BSc kraadiga. Ta jätkab õpinguid hambaraarsti-teaduskonnas. P.T. on sündinud Stockholmis 4. juunil 1952. Akadeemiliselt kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

Martin Vissak Chicagost sooritas ametireisi ühe USA raaliifirma ülesandel Saksamaale ja Londoni. Saksamaal juhatas ta raaliiseadmete monteerimist.

Ole Nurmet-Fleg Shveitsist sõitis kolmeks nädalaks New Yorki, et külastada oma seal elavat tütar.

Katrin Lindepuu lõpetas La Salle College Philadelphias BA kraadiga ja gümnaasiumi õpetaja kutsega hispaania keele alal.

On kahtlane kui vaenlane kiidab

NEW YORK (VES) – "Niikaua kui vaenlane meid neab, oleme õigel teel," nii ütles kindral Eisenhower USA presidendi ametis olles. Olgu tema poliitilise tarkusega teistes küsimustes kuidas see oli, aga N. Vene ja kommunismi vastu pidas USA Eisenhoweri ajal sirget joont, sest vaenlase all mõttes president N. Venet.

Eelseisva Ikstatud Rahvaste Nädala puhul olgu meenutatud, et Eisenhoweri ajal algas selle nädala tähistamine ja tema proklamatsioon nimetas asju õige nimega: "N. Vene kui rahvaste rõhuja ja kommunismi kui oht vabadusele."

Vahepeal on iga järgnenud president Ikstatud Rahvaste Nädala proklamatsiooni sisu lahjendanud ja vormi tõmbimaks teinud, õigmini, lasknud välisministeeriumi ametnikel proklamatsiooni teksti vesistada ja amputeerida, kuni rahvaste vabaduse ja õiguste kaitse omaaegsest deklaratsioonist on järele jäänud armetu vari.

Välisministeeriumi kandist ei ole veel kuulda häält ega näha märke, et N. Venele meeldida-püüdmise ja järeleandmise poliitika oleks loobunud. Küll aga aetakse realistlikku ja maailmariigile USA-le ainuõiget poliitikat kaitseministeeriumis.

riumis: detente pettekuju asemel olgu USA julgeoleku aluseks sõjaline tugevus!

Detente-Kissingeri vastasmängija, kaitseminister Schlesinger teatas Kongressile, et on aeg loobuda omal ajal antud rumalast tõotusest, et USA kunagi ei kasuta tuumrelva esimesena. Et enne oodatakse ära, kuni vaenlane korraldab USA-le automüürnaku ja siis püütakse vastu löua sellega mis veel on järele... Nüüd teatas kaitseminister rahvaesindusele, et kui N. Vene alustab sõda Lääne-Euroopa vastu, siis USA paneb kalku automüürnaku.

Moskva "Pravda" reageeris USA kaitseministri seletusele vihapurskaga: kuidas tohib Ameerika valitsuse liide detente ajastul ajada sellist hirmsat juttu tuumrelvade kasutamise kohta N. Vene sõjajõudude vastu? Nõukogude poliitika olevat ju aina rahu taotlemine!

"Pravda" sulesulased ei näe või meelega ei taha näha asja sisu: USA kaitseminister ei ähvardanud rünnata atomrelvadega N. Vene väeotsi seepoolt raudest, vaid ainult siis kui nad on uuel valitussõnnakul teiste riikide vastu.

On loota, et USA uus suund algab kaitseministeeriumi liinil, ja mida rohkem Moskva kirub, seda õigem on see poliitika.

Rohkem USA väge Koreas

NEW YORK (VES) – USA sunnend vägesid Lõuna-Koreas, teatatakse Washingtonist. Käesoleval aastal saadeti sinna 4000 meest, millega seal USA vägede arv tõusis 42 000 mehele, maksimaalsele arvule, mida ette näeb kokkulepe Lõuna-Koreaga.

Aastapäevad tagasi vähenes selasest vägede arv vähenemise tõttu sõjaväeteenistusse astujate arvu. Kuna nüüd on teenistusse astujate arv kasvanud maksimumini, saadi suurendada ka Lõuna-Koreas olevaid üksusi. Sellega tahetakse rõhutada ka USA soovi demonstreerida kõigile, et USA on valmis täitma endale võetud kohustusi.

Washingtonis kardeti vahepeal agressiooni Põhja-Korea poolt, eriti pärast Vietnami sündmust. 42 000 Lõuna-Koreas olevast meest teenib naavägedes 32 000 meest, 6000 lennukis ja ülejäänud abivägedes ning nõuandjaina Lõuna-Korea üksustes.

Leinateated

Tallinnas suri 17. detsembril Karl Rudolf Siik, sünd. 20. märtsil 1906 Märjamaal. Siik oli iseseisvuse ajal tuntud jalgpallimängija, kuuludes 56. korral rahvusmeeskonda, kusjuures koduklubiks oli "Sport". Ta on võistelnud ka jalgratturina ja jäähokimängijana edukalt. Ta oli iseseisvuse lõpul jalgpalli- ja jäähokitreeneriks. Treenerina töötas ta ka okupatsiooni ajal pensioneerimiseni.

Pärnus, Eestis, suri 21. augustil dr. Paul Ruus, sünd. 12. oktoobril 1891 Keeni vallas.

Minu armas abikaasa, kallid vennanaine ja tädi

Helene Mesila

Sünd. 28/11 1904
Surn. 16/6 1975

on lahkunud meist, teistest sugulastest ja sõpradest. Mälestus sinust on jäädav!

ERNST
LEIDA
ANNE, MARE

Matusetalitus toimub laupäeval, 28. juunil kell 10.00. Vists kirikus. Pärast matustalitust mälestustund Vistaholmis.

Minu kallis tütar

Leili Haas

Sünd. 9/10 1917
Surn. 15/6 1975

Sügavas leinas

EMA

Matusetalitus toimub neljapäeval, 26. juunil kell 13 Päälsö kabelis Helsingborgis.

Kui esineb surmajuhtum

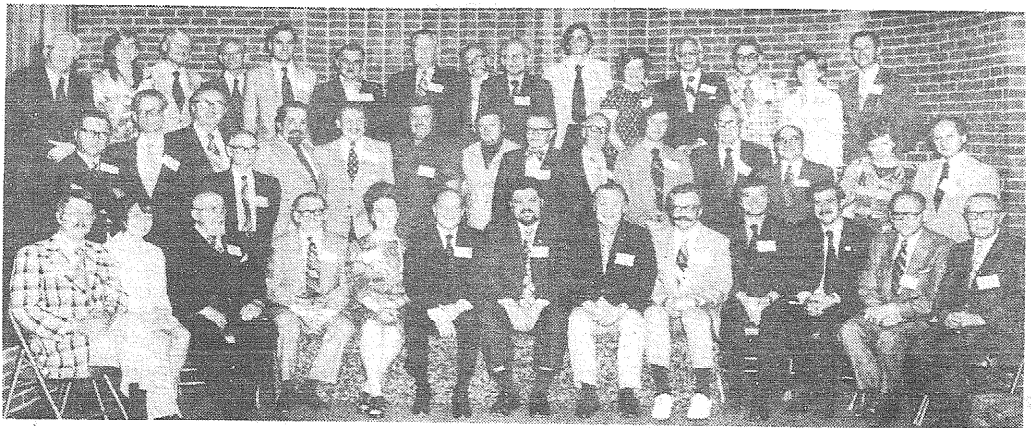
Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

**Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegränselsbyrå**

Mariatorget 1
118 43 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 93

Eriala:

**Eestikombelised
matusekalitused
Ööpäevane valvekord**

Balti Foorumi konverentsist osavõtjad. Kolme Balti rahva ülemaailmsete keskuste esindajad otsustasid tihedalt koordineerida kogu aktiivsuse ülemaailmselt. Esireas kolmas eesti delegaat dr. Ed. Rubel, viies leedu tuntud tegelane dr. J. Valiunas, seitsmes Balti Maailmanõukogu esimees lätlane Uldis Grava, kaheksas Eesti Rahvuskomitee USA-s esimees Ilmar

Balti... Alg. lk. 1

Austraalias tegevusest, siis Balti koostööst Rootsis, Balti Nõukogult Inglismaal ja Balti koostööorgani töö kohta Brasiilias. Balti Selts Saksamaal tegevusest andis aruande G. Buschmann.

Aruannetele järgnenud selgitavad sõnavõttud täiendamisid ulatuslikult esitatut.

Pärast lõunavaheaga võttis kongress, mis kandis nime Balti Forum, vastu viis resolutsiooni.

1. märgib, et Balti Foorum võtab heal meelel teatavaks Balti rahvusgruppide koostööd, mis nähtub ka toimuvast konverentsist ja soovib selle järjekindlat sivendamist ja edasikandmist.

2. Balti Foorum soovib, et Balti Maailmanõukogu tulevikus koordineeriks ülemaailmseid aktsioone ja nende läbiviimist.

3. Balti Maailmanõukogule tehakse ülesandeks kohe välja töötada kavad Balti rahvaste keskkorralduskoostöödega informatsiooni vahetamiseks ja selle teatavaks tegemiseks.

4. Tunnistatakse vajalikuks, et sarnased konverentsid, nagu käimasolev, toimuksid vähemalt iga kahe aasta järel ja sagedamini, kui selleks kerkib vajadus.

5. Balti Foorum võtab heal meelel teatavaks Balti vabariikide diplomaatide ja Balti Maailmanõukogu vahelise koostöö ühiste küsimuste arutamiseks.

Ühendatud Balti-Ameerika Komitee esimees M. Kari esitas ettepaneku, et kolme rahvusgruppi esimehed peaks vähemalt paar korda aastas komiteega ühiseid koosolekuid, mis soodustab koostööd komitee ja rahvusgruppide keskustega. Ühendatud Balti-Ameerika Komiteel on olnud ülesanded täita, kuna temale langevad kohustused kontaktideks ka Kongressiga.

Käsitamist leidsid veel teisi küsimusi, nagu Radio Liberty probleemid, emigratsiooni küsimused jne.

Pärastlõunasel koosolekul, millest juhatas dr. J. Valiunas, käsitati lähemaid töötulesandeid, kusjuures eriti kõne all

Pleer, üheksas eesti delegaat Mädo Kari, kümnes Balti vaatlaja kongressi juures Ed. Sumanas (leedulane), üheteistkümnes BATUN-i esindaja I. Rupaers, kolmeteistkümnes eesti delegaat Harald Raudsepp, teises reas viies Kanada-eestlaste delegaat Jüri Kuhar ja kuues Laas Leiva.

olid vajalikud sammud seoses Balti vabariikide anneksiooni mittetunnustamisega. Kongressis, milleks esitatud Esindajatekojas ligi sada ettepanekut.

Tunnistati vajalikuks kohe- sed aktsioonid alamkomiteele, et küsimus seal arutusele võetaks ja edasi saadetakse Rahvusvaheliste Suhete Komiteesse.

Ühendatud Balti-Ameerika Komitee esitas igale alamkomitee liikmele nädala algul sellekohase märgukirja, teatas M. Kari ühes G. Meierovitsi (lätli) ja leedupoolse esindajaga, kelleks on dr. Genys.

Koosolekut hommikupoolse osas juhtinud U. Grava tegi veel teatavaks tervituskirja välisministeeriumi Ida-Euroopa juhatajalt mr. Andrewsilt. Selles oli muuseas märgitud ka, et käesolev Balti Foorum toimub juunis, kuul, mil Balti rahvad pidid üle elama 1941. a. äärmiselt traagilise sündmuse, esimese suursüüdistamise. Tervituskiri

kordas USA valitsuse seisukohta N. Vene poolt teostatud anneksiooni mittetunnustamiseks ja meenutas ka Hartmani seisukohta, mis esitati välisministeeriumi ülesandel Esindajatekoja komisjoni sellekohasel ütlekuulamisel.

Koosolek jätkus pärast neid arutlusi New York Timesi Washingtoni diplomaatliku korrespondendi David Bideri pikema ettekandega, mis käsitas Euroopat suurte ja väikeste rahvaste vahekordi ja olukordi.

Huvitavad seisukohad kutsus välja arvukaid ja kohati päris teravaid mõtteavaldusi ja sõnavõtte, mis kestsid paar tundi ja milledes põhjalikult puudutati nii Euroopa kui ka Euroopa ühe vägistaja, N. Vene kommunistliku tirannia probleeme.

Toimetaja D. Bideri informatsioonist järeldus, et praegu on kavas Euroopa julgeolekukongressi lõppstaadiumi viimine ja lõpetamine juulis.

Göteborgi ajaleht E. Päevalehe kohta

GÖTEBORG (EPL) — Rootsi Sisserännukirjanike ühingu, millesse kuulub 40 liiget, pidas 26. mail oma ordinaarse aastakoosoleku Göteborgis. Valiti uus viieliikmeline juhatus. Ühingu esimeheks sai Karl H. Bolay Höganäsist ja sekretäriks Mignel Benito.

Koosolekul sooviti lähemat koostööd Rootsi Kirjanike Liiduga ja vahetati mõtted ajakirja väljandamise üle, milles teatakse avaldamist kirjanduskriitika, kirjanduse analüüsi ja bibliograafia, samuti novelli ja luuleantoloogiad nii sisserännanute keeles kui ka rootsi keeles.

Aastakoosolekul tauniti ka Eesti Päevalehe diskrimineerimist, tuues esile, et leht ei saa mingit pressitoetust, hoolimata sellest, et see täidab kõik tingimused.

Sisserännukirjanikud vaatlavad lehte kui rootsi publikatsiooni, mis ilmub ühe rootsi vähe- mase keeles, ütleb, et Handels- Tidningi artiklis, mis on käesoleva kirjutiise aluseks.

x x x
Ingrid Sjöstrand on pannud oma artikli pealkirjaks, mis ilmus Göteborgs-Tidningeni juhtkirjaküljel 13. juunil, "Diskrimineering!"

Ta ütleb, et Pressitoetuseta- daannet (Pressstödkungörelsen) on

üsnä huvitav lugeda. See sisaldab need tingimused, mille peab ajaleht täitma, et saada riiklikku toetust. Üheks tingimuseks on, et leht peab olema päevaleht. Nõnda võiks arvata, et see peab ilmuma iga päev. Kuid nii lihtne see siiski pole. Päevalehena mõeldakse uudiste- lehte päevapressiselleloomuga, mis ilmub vähemasti kord nädalas ja mille totaalne väljaanne on aboneeritud.

Teiseks tingimuseks pressitoetuse saamiseks on, et peab olema "teisejärgulise" ("andratidning"), s.t. kohapeal ilmuvat päevalehte teisejärgu suur- sega. Need tingimused täidab näiteks Gävle-Dalabygden (G), mille- ne saab riikliku pressitoetust 300.000 krooni. Juuremaksuna ni- silis 2 kr. 75 ööri iga eksemplari kohta.

— Tekib hämmastus teadmise- l, ütleb Ingrid Sjöstrand, et eksis- teerib üks teine ajaleht, mis on ni- sama suur kui Gävle-Dalabygden ja millel on samuti teisejärgula- leht, kuid ei saa mingit toetust... Ning sama suur ilmestest loeb seda. Nõnda täidab leht kõik need nõudmised, millel seatakse toetust õigustavale ajalehele.

— See leht on Eesti Päevaleht. Mitte ükski sotsiaaldemokraat ega teenterparteilane riigipäeval ei ole

Haridusministrid Euroopas soovivad õpetust emakeeles

Euroopa nõukogu liikmesriikide ja Euroopa kultuurikonventsio- niga ühinenud riikide haridusmi- nistrite 9. konverents toimus Stok- holmis ja lõ- pes resolutsioonide vastu võtmisega, kus muuseas esmakordselt seatakse Euroopa riikide kultuur- ja hariduspolitiika sihtsiks sisserändajate lastele emakeelse õpetuse andmine.

Väljärannaade — nende hul- gas Soome ja Jugoslaavia, viimane tahtnud lubada pressitoetust selle- le ajalehele! Olevat invandrar- verked ast anda sellele pressitoe- tust, ütleb, et See on inestama- panev asjaolu!

— Taolise seisukohavõtu aluseks näib olevat, et need rootsi ajalehti, millel ei ole kirjutatud au ja kangelaste keeles, tuleb hinnata teisiti kui rootsikeelseid. Neid ei tule võtta kui tavallisi ajalehti, vaid kui mingeid eksotilisi ja oma olemuselt võõraid.

Ingrid Sjöstrand küsis lõpuks: — Oleks huvitav teada, mida arvavad ajalehe lugejad peenest rootsi kombest diskrimineerida rahvusgruppe? (EPL/MR).

võttis konverentsist vaatlejana osa — esindajad rõhutasid oma sõna- võttes tugevasti emakeelse õpe- tuse tähtsust. Vastu võetud reso- lutsioonis ütleb haridusmini- strid, et aeg on tulnud minna aru- tamiselt ja analüüsimiselt üle praktilistele sammudele sisserän- dajate ja nende laste toetamiseks.

Sihtsiks peab olema, et nad võrd- selt saaksid osa ja omandaksid nii asukohamaa kui päritolumaake keele ja kultuuri. Selleks tuleb rakenda- da sobivaid õppevõimalusi.

Ilmus: **Asta Willmann**
Hundisöödud
Romaan
Hind: köit. 36:—
brosh. 28:—
Eesti Kirjanike Kooperatiiv
Pak 1, 220 03 Lund
Postgiro 43 37 71-3

Bussireisid maailmalaagri külastamiseks

Selleks et võimaldada Maailma-laagri Metsakodu külastamist laiemale publikule, korraldatakse mitmeid bussireise Stockholmist ja selle lähemast piirkonnast.

Bussireisi hind oleks ka 40-50 krooni edasi/tagasi reisil, olenedes reisi ajast. On võimalik saada ka pülatud arvul hotelliruumi. Müüjaks ja Tihoholmis. Paigutus kahenimese tubadesse, hind ka 35-40 krooni isikult. Võimalik ka püstitada oma kaasavõetud telke Metsakodu külastajalaagri piirkonnas.

Reisid bussidega toimuksid Stockholmist alljärgnevalt:
Kolmapäeval 23. juulil väljasõit Stockholmist, tagasisõit neljapäeval 24. juulil.

Laupäeval 26. juulil väljasõit varahommikul Stockholmist, tagasisõit pühapäeval 27. juulil pealinnal.

Siduv registreerimine saata aadressil: Eesti Noortetöö, Wallingatan 34, 111 24 Stockholm.

Registreerimisel telefonil kasu-

tada alljärgnevat telefoninumbrit ja aegu: äripäeval kell 08 ja 14.00 vahel telefon 08/11 59 73, õhtuti telefon 018/25 52 32.

Registreerimise viimaselks. kuupäevaks on reede 4. juulil. Peale antud kuupäeva teatakse kirjalikult registreerimisele ärasõidu aegade ja muud vajalikud andmed. Kuna hotellitubade arv on piiratud, siis arvestatakse soovide registreerimise järjekorras.

Tulge kaasa Metsakodusse külastuspäeval - kohtuma noortega ja teiste kaasmaalastega Kanadast, Ameerikast, Saksamaalt, Inglismaalt ja mujalt.

Rekordiline osavõtt noorte spordilaaagrist

Metsakodus toimus eesti noorte spordi- ja laskespordi laager, millest osavõtt kujunes otse rekordiliseks. Paistab, et noortefitrukses üldse on osavõtt viimasel ajal tunduvalt suurenenud, mis tähendab seda, et noored on olnud rahul seni toimunud üritustega. Kolme päeva jooksul harrastas sadakond eesti noort ja noortejuhiti mitmesuguseid spordilaaagrisid. Osavõtjad kinnitasid kui ühest suust, et see oli kõige õnnestunud sellelaadiline üritus, mida korraldatud siin Rootsis eesti noorte keskel. Ja see ei ütle vähe, sest see oli juba viies aasta kui selliseid spordilaaagrisid on korraldatud. Need laagrid on alati korraldatud Södertälje Eesti Laskespordi Klubi ja Eesti Noortetöö korraldusel.

Esimised kolm laagrit peeti Södertälje lähedal Östertälje lasketüüril. Kuna aga iga aastaga on aina enam noori laagrite vastu huvi üles näidanud, oldi sunnitud uut avaramat spordiväljakut otsima. Selleks kujuneski Metsakodu vabashüppikond kus võimalused spordiks on hulga laialdasemad. Metsakodusse on ehitatud ka 15 laskerajaga väljak.

Ka kergejõustikuks ja pallimänguks on mitmeid väljakuid, samuti orienteerumiseks avanevad piiramatud võimalused. Majutamisega on olnud teatud raskusi kuna noorte juurdevool on olnud nii suur, kuid ka siin on olukord laheneemas, kuna Metsakodus on püstitamisel uusehitusi ja ka uus suurem ning moodsam köök, milline võimaldab toitlustamist hoopis suuremale osavõtjate arvule.

Tänavuse ürituse läbiviijateks oldi ühiselt Eesti Noortetöö, Södertälje Laskurklubi, Skautlik Ma-

leva ja Metsakodu. Tänavataat oli ka andnud harukordselt head päikesepaistelist ilma spordiks. Noored jaotati nelja rühma, kusjuures noored roteerisid eri tegevusalade vahel. Neli rühma tegutsesid spordiga ja kaks rühma mitme laskespordi alaga.

Spordijuht Andres Merelaid hoidis noori kogu aeg sportlikus tegevuses, rühmade vahel toimusid jalgsi võrkpalli turniirid ja mängud. Korraldati raskel maastikul murdmaajooksu mis nõudis noortelt väga suurt jõupingutust, korraldati orienteerumist mitmesuguste võistlusmängudega jne.

Laskerajal näitasid noored vägagi häid tagajärgi. Pesalaks oli väikekalibrilise spordipüssiga laskmine 50 meetri laskerajal. Kõige parimateks laskjateks osutusid ka seekord tüdrukud. Lasteinstruktorid aina mugasid heameelest ja kiitsid noori, üteldes et selliseid tuleid noori on raske leida.

Tagajärjed näitasidki, et eesti noored on terava silma ja kindla käega. Mõningad noored leidsid küll, et oleks pidanud olema rohkem laskmist, kuid suur osavõtjate arv ei võimaldanud kahjuks seda.

Toitlustamise osas puudusid seekord kindlad kokad, kõik aitasid kaasa ühiselt, laagri juhtkond kokkadena ja noored tolmkondade viisi abilistena. Ja sõdud saadi, noorte arvates iligagi hästi ja palju. Arvatavasti oma valmistatud söök maitseki paremini, olgu et mõnel kartulil vilumatu kartuli-koorimise tõttu jääb nii mõnigi "silmi" koorimata.

Imestamisväärne oli ka noorte tugev kambavast ja initsiatiivirohkus. See paistis silma ka õhtuti, kus noored ei tahtnud kuidagi magama minna - lauldi eesti laule lõketule ääres ja hiljem Metsakodu söögisaalis. Tähtsiti hellitudajast muusika saatel ja huvitavaks momendiks oli kui noored järsku hakkasid oma algatusel mängima eesti ringmänge, alul söögisaalis ja kui ruumist tuli puudus, siis väljas loodes.

Tõmmati kaasa noori kes varem polnud kunagi ringmänge mänginud ja varsti oldi need selged nendelgi. Juhtkond vaatas sõna sisseis mõttes liigutatult seda spontaanset noortelalgust.

Huvitav on asjaolu, et noortel kipub pahatühti omavaheline jutt küll minema rootsi keelele, kuid nad laulavad ainult eesti laule ja mängivad ainult eesti mänge. Siin paistavad noored olevat ülevõtnud vanematelt eesti kultuuripärandi. Ka "saunakultuur" paistab püsivat, sest Metsakodu saun oli kõigil köikidel laagripäevadel ja saunalistel "saaba" pikk.

Laagri üldjuhiks oli Riis Norvelli, poiste juhtideks Tiit Murnela ja Heinar Valk, tüdrukute juhiks Ene Kikerpuu. Spordijuhtideks Andres Merelaid ja Anu Elunt. Laskespordi juhtideks oldi Ants Tükasammal, Ants Paas, Anton Seo, Jaan Kõuts, Juhani Joers, Albert Grauen ja Harald Põdrus. Põdrus oli samaaegselt laagri komandandiks. Laskespordi instruktorite arv oleks võinud olla veel suurem, sest nagu mainitud laskesuvisel noorte hulk on suurenenud tunduvalt.

Igal alal võeti välja kümme finaalsti poiste ja tüdrukute hulgas, kes siis võistlesid omavahel finaaliks, kusjuures "väljalangemud" oldi publikuks ja aplodeeritaks.

Murdmaja võitja Peeter Pajjak Stockholmist.

Murdmajaajooksu finaals poiste osas tuli võitjaks Peeter Pajjak, kellele järgnesid Tanel Moora ja Juhani Raud. Tüdrukute hulgas võitis Leena Altonen, teiseks jäi Merike Varma ja kolmandaks Riina Ojasoo.

Kuuevõistluse võitis Ain Seimre, temale järgnesid Lena Tomann, Merike Varma, Mats Adamson, Marita Põllu ja Jaan Laas.

Nagu varem mainitud oldi tüdrukud paremad laskmises kui poisid ja kui finaali oleks toimunud segameeskonnas siis oleksid tüdrukud saanud kõik kolm esikohta.

Väikesekalibrilise püssist toimusid võistlused ka paremusjärjekord kujunes järgmiseks.

Klambrites punktide arv 100 võimalikust. Poisid: Toomas Toman (95), Aarne Norvelli (93), Rein Puusepp (93), Peeter Jensen (92), Henrik Penno (92), Väino Vaher (92), Georg Metsalo (92), Juhani Raud (90), Jaan Pilt (88) ja Jan Adamson (82). Lasketase oli väga ühtlane ja samaarvuliste punktide paremusjärjestuse otsustas tihti peale ainult kümnete rohkus.

Tütarlaste paremusjärjekord kujunes järgmiseks: Liisi Raud (98), Silvi Lepp (96), Ann Leesment (95), Eva Raud (91), Reet Kotkas (89), Marita Põllu (88), Inga Anderson (86), Susan Pundi (85), Helen Miller (83) ja Ann Varma (82).

Huvitav on jällegi märkida, et üldises paremusjärjestuses oldi esimese kolme kohta peal tütarlapsed ja parim pois seisab alles neljandal kohal.

Uusi nimesid raamatuaasta peakomitees

NEW YORK (VES) - Raamatuaasta aumeesiltses erinimeliseks on kutsutud Väike-Maale Eesti Kirjanike Liidu esimees August Mälik ja esimees eesti raamatuaasta aumeesiltses dr. Helmuth Weiss Saksamaal.

Peakomitee koosseisu on veel kutsutud kirjanik Kaljo Lepik Rootsis, kunstnik Raoul Lind New Yorgis ja prof. K. Inno Schenectadys.

UUED HINNAEESKIRJAD

Valitsus on otsustanud teha hinnaregulatsioonis muudatusi. Otsused tähendavad seda, et teatud keemilis-tehniliste kaupade osas on kehtestatud hinna-stopp ja et kehtivat hinnaregulatsiooni mõningate teiste kaubagruppide osas on pehmendatud või tühistatud. Muu hulgas on tühistatud hinna-stopp fruktijogurti, lambajuustu ja kitsejuustu pealt.

HINNA-STOPP TEATUD KEEMILIS-TEHNILISTE KAUPADE OSAS

Hinna-stopp on kehtestatud järgmistele kaupadele: Hambapasta ja hambapulber, transpiratsioonivahendid, shampoonimisvahendid, seep, kaasaarvatud seebihelbed ja vedel seep, roheline seep, pesu- ja puhastusvahendid, kaasaarvatud nõudepesuvahendid.

Hinna-stopp kehtib alates kolmapäevast, 18. juunist 1975 ja näeb ette kõiki produktsiooni ja kaubanduse lülisid. Stopp-hinnaks on see hind, mis vastava müüja juures kehtis 10. juunil 1975.

MUUDETUD HINNAREGULATSIOON EHITUSMATERJALILE

Hinnaregulatsiooni ehitusmaterjali osas muudetakse teatud kaubagruppide osas alates 18. juunist 1975. Muuhulgas tühistatakse hinna-stopp mineraalvillalt ja cellplastilt. Peale selle on tehtud kohustuseks kõikidele nendele, kes müüvad mineraalvilla ja cellplastit, et nad SPK-le ette teatavad kavatsused hindade tõstmiseks ja nende põhjustest. Neil juhulmeil ei tohi ilma SPK loata hindu tõsta enne kui kõige varem üks kuu pärast taotluse saadumist SPK-le.

TEATED JA EESKIRJAD

seoses üldise hinnaregulatsiooni seaduse rakendamise kohta avaldatakse seerias Prisregler. Praegu aktuaalne number antakse lähemal ajal välja ja seda saab tasuta SPK-st või läänvalitsuste hinnakontoritest väljaspool Stockholmist. Aadress: Box 1611, 111 86 Stockholm, tel. 08/14 20 80. Valitsuse otsus on SF's-is 1975:445.

statens pris- och kartellnämnd **SPK**